

Η ΕΜΠΝΕΥΣΙΣ

- 1 Ἡ ἀτομικὴ ἐπανάστασις ὅταν φθάσει στὴν πιὸ βαθιὰ της διαπίστωσι, ὅταν δηλ. βρεῖ ὅλη τὴ ριαυγεία της μέσα στὸ ἄτομο, ἐκδηλώνεται μὲ τὴν ἔμπνευσι.
- 2 Τὸ πᾶν γιὰ τὸ ἄτομο εἶναι νὰ βρεῖ μιὰ ξεχωριστὴ πηγὴ ἔμπνεύσεως. Θὰ ἔλεγα σχεδὸν πῶς τὸ στοιχειῶδες χρέος μας πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας, εἶναι ἡ ἐξεύρεσις μιᾶς πηγῆς ἔμπνεύσεως ποῦ νὰ μᾶς ἀνήκει.
- 3 Κάθε ἔμπνευσις ἀτομικὴ ἀφίνει νὰ εἰσδύσει στὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν, τῶν αἰσθημάτων, ἢ τῆς δράσεως κατὰ τὸ νέον, ἀποκαλύπτει τμημα ἀκόμα σκοτεινὸ τῆς πραγματικότητος, ἀνοίγει δρόμους ἢ ἀτραπούς ποῦ παρεμειναν ὡς τότε κλειστοὶ στὴν ἀνθρώπινη ἔρευνα.
- 4 Ἡ ἔμπνευσις μπορεῖ νὰ εἶναι εὐτυχῆς ἢ ἀτυχῆς. Αὐτὸ προέρχεται ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ πηγὴ ποῦ ἀνακαλύπτουμε μπορεῖ νὰ εἶναι καθαρὴ ἢ δηλητηριασμένη. Τὸ δηλητήριο αὐτὸ τὸ εἰσάγομε συχνὰ ἑμεῖς οἱ ἴδιοι στὴν πηγὴ. Ἡ πρώτη μας πρᾶξις ἐπάνω της εἶναι νὰ τὴν μολύνωμε. Γι' αὐτό, γιὰ νὰ μπορέσομε κι' ἐκμεταλλευθῶμε, ἀντλήσομε ἔμπνευσεις, ποῦ ὁ χρόνος νὰ σεβασθεῖ, ἀπὸ μιὰ πηγὴ, ποῦ μὲ τόσο μόχθο ἀνακαλύψαμε, πρέπει ν' ἀρχίσομε ἀπὸ τοῦ νὰ τὴν ἀφαιρέσομε τὸ δηλητήριο ποῦ τῆς ἐβάλαμε. Τὸ δηλητήριο αὐτὸ εἶναι ἡ **πρόληψις**, ἀποκύημα τῆς πνευματικῆς μας κατάστασις, ἔξω ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη ἔρευνα. Τὸ ὑποκειμενικὸ, μὲ ἄλλα λόγια, βρίσκεται ἀναμιγμένο μὲ τὸ ἀντικειμενικὸ στὴν ἀρχὴ κάθε ἔμπνεύσεως. Καὶ ἡ ἔμπνευσις εἶναι ἀκριβῶς ἀτυχῆς ὅταν ἡ ὑποκειμενικὴ αὐτὴ διάθεσις μᾶς σκιάζει τὴν ἀντικειμενικὴ ὄψιν τῶν πραγμάτων· ὅταν ἀντὶ ν' ἀφίνομε τὴν πηγὴ νὰ μᾶς ψάλλει τὸ ἰδιαιτέρο ἄσμα της, τὴν κάμνομε νὰ λέγει ὅτι ἡμεῖς οἱ ἴδιοι θέλομε ἢ εὐχόμεθα ν' ἀκούσομε ἀπ' αὐτήν.
- 5 Ὁ σκοπὸς γιὰ τὸν ὁποῖον στρεφόμεθα πρὸς τὴν ἔμπνευσι εἶναι ἡ ἀποκάλυψις τῆς πραγματικότητος, ἢ κάποιας ὄψης της. Χάρις στὴν ἔμπνευσι, ἡ πραγματικότης παύει ἀπὸ τοῦ νὰ μᾶς φαίνεται μυστηριώδης,

καταθλιπτική και μᾶς παρουσιάζεται ὡς διαυγής. Καὶ ὅσο ἐπεκτείνουμε τὴν ἔμπνευσί μας, τόσο καὶ συναντᾶμε φῶς. Μία ἀντιμετώπισις μὲ τρόπο διαυγῆ τῆς πραγματικότητος, μέσα στὴν ὁποία ζοῦμε, νὰ ἡ ἔμπνευσις.

6 Ἡ ἔμπνευσις ἀκολουθεῖ πάντα τὴν ὑπερέντασι τοῦ πνεύματος. Ἡμπορεῖ ἡ ἔμπνευσις νὰ σημαίνει τὸ τέρμα μιᾶς διανοητικῆς ἐργασίας, θετικῶς ἢ ἀρνητικῶς. Θετικῶς ἐννοῶ δηλ. ὅταν ζητοῦμε κάτι, ὅταν ἐπιζητοῦμε τὴν λύσι ἐνὸς προβλήματος, βαίνοντας κατ' εὐθεῖα καὶ συνειδητὰ πρὸς τὸν σκοπὸν. Ἀρνητικῶς: ὅταν ἡ προσπάθειά μας συνίσταται κυρίως στὸ νὰ ἀποδιώξομε ἀπὸ τὸ πνεῦμα μας, κάθε τι ποῦ εἶναι παθητικότης καὶ τὸ βαρύνει ἢ ἐμποδίζει τὴν ἐλεύθερη ἐξάσκησί του

7 Ὑστερα ἀπὸ μιὰ διανοητικὴ ὑπερέντασι, ποῦ στεφανώνεται μὲ τὴν ἔμπνευσι, ἀρχίζει μιὰ ἄλλη διανοητικὴ ἐργασία: ἡ ἀνάπτυξις δηλ. ἡ ἐπεξεργασία τῆς ἀπλῆς ιδέας ποῦ βρίσκεται στὸ βάθος κάθε ἐμπνεύσεως. Ἡ ἀπλή ιδέα, μὲ τὴν ἀνάπτυξί της, μπορεῖ νὰ καταλήξει στὰ πῶ πολυσύνθετα πορίσματα, γιατί ἐργάζεται διαρκῶς σὲ σύγκρουσι μὲ ὅτι ἦταν γνωστὸν ἕως τότε, πλουτίζεται δὲ διαρκῶς μὲ νέες ἀπόψεις, παρουσιάζει νέες σχέσεις μεταξὺ τῶν πραγμάτων, ἢ τὲς σχέσεις ποῦ ἐπιστεῦοντο ὡς τέτοιες, τὲς ἀντικαθιστᾶ μὲ ἄλλες.

8 Ἡ ἔμπνευσις γεινέται ὕστερα ἀπὸ μιὰ σύγκρουσι μὲ τὴν πραγματικότητα, τὴν ἐσωτερικὴ ἢ τὴν ἐξωτερικὴ. Ἡ ἔμπνευσις ἔχει μέσα της τὴν ἀποστασία καὶ τὴν ἐπανάστασι. Εἶναι μιὰ ἐξερεύνησις τῆς ἐσωτερικότητος καὶ μιὰ ἐσωτερικὴ ἀποκάλυψις.

Ἡ ἀποστασία συνίσταται στὴν μὴ ἀποδοχὴ τῆς ἐσωτερικῆς μας κατάστασις, τέτοια ὅπως τὴ λάβαμε, ὀφειλόμενη σὲ λάθη τῶν προγόνων μας, στὴν ἀπομάκρυνσί μας δηλ. ἀπὸ τὴν κληρονομικότητα, στὸ ξεπάστρεμά της, σὴ ζήτησι μιᾶς νέας ἀναδημιουργίας. Ἡ ἀναδίπλωσις καὶ ἡ συμπλήρωσις τῆς πνευματικῆς μας κατάστασις, εἴτε ἐπειδὴ κάτι τῆς ἀφαιρέσαμε ποῦ ζητᾶ ἀντιστάθμισμα, εἴτε ἐπειδὴ κάτι τὴν ὠθεῖ πρὸς νέαν ἰσορροπία, ἀποτελεῖ τὴν ἐπανάστασι. Εἶναι μιὰ συνέχεια τῆς ἀποστασίας. Ἡ πρώτη εἶναι ἀρνητικὴ, ἡ δεύτερη θετικὴ.

9 Ἡ πίστις εἶναι ὁ φυσικὸς ἀντίπαλος τῆς ἐμπνεύσεως.

Τὸ συνηθέστερο ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπιζητεῖ νὰ συμπληρώσει μὲ μιὰ δική του ἔμπνευσι, τὴν πνευματικὴν του κατάστασι, ποῦ πάντα ἔξ αἰτίας ἐλλείψεων κληρονομικότητος χωλαίνει ἀπὸ κάπου, ἀλλ' ἄρκεῖται, σιὸ νὰ ἀλλάσσει κάθε τόσο τὸ περιεχόμενό της· ἢ ἀτελὴς φόρμα πάντα μένει· ἢ πρόληψις διατηρεῖται.

- 10 Ἡ ἔμπνευσις εἶναι ἡ ἀνώτερη ἔκφρασις τῆς πνευματικῆς ζωτικότητος.
- 11 Ἐνόσω κλίνομε νὰ πιστεύομε στὸ μυστήριον, στὸ ὑπερφυσικόν, δὲν θὰ δημιουργήσομε ποτὲ τίποτε τὸ σταθερό, ὅλες μας ἡ ἔμπνεύσεις θὰ εἶναι ἀτυχεῖς. Γιατὶ δὲν πρόκειται νὰ διεισδύσομε σὲ καμμιά κρυφὴ πραγματικότητα· ἀπλῶς — καὶ εἶναι κάτι — νὰ διαλύσομε τὰ νέφη ποῦ σκεπάζουν τὸ πνεῦμα μας· τὲς προλήψεις μας· νὰ γυρέσομε καὶ νὰ βροῦμε τὲς ἀληθεῖς σχέσεις τῶν πραγμάτων ἀναμεταξύ τους καὶ τὲς σχέσεις μας μὲ αὐτά.
- 12 Ἐνόσω λοιπὸν εἴμεθα ἀνήσυχοι δὲν θὰ δημιουργήσομε ποτὲ τίποτε τὸ θετικόν, τὸ διαρκές. Τὰ ἀνήσυχα πνεύματα εἶναι μοιραίως καταδικασμένα νὰ μὴ βρῖσκουν τίποτε. Εἶναι τὰ πουλιὰ τῆς τρικυμίας ποῦ ἀπολαμβάνουν μὲν θαυμάσια τὸ θέαμα τῆς ταραγμένης θάλασσας, ἀλλὰ ποῦ ἡ γαλήνη τὰ διώχνει διαρκῶς σὲ νέα πέλαγα τρικυμιασμένα.
- 13 Ἡ ψυχὴ μπορεῖ νὰ δοκιμάζει δυσαρέσκεις κ' ἀνησυχίες — ἴσως καὶ τοῦτο νὰ εἶναι ἓνα θαυμάσιον ἐρεθιστικόν γιὰ τὴν ἔρευνα — τὸ πνεῦμα ὅμως πρέπει νὰ διατηρεῖται ἀκλόνητον ἡσυχον καὶ γαλήνιον πάνω ἀπὸ κάθε ταραχὴ, ψυχρὸ δὲ καὶ κοφτερὸ σὰν λεπίδα μαχαιριοῦ νὰ μπαίνει μέσα στὴν πραγματικότητα.
- 14 Δὲν φθάνομε νὰ ἐκφράσομε τὲς πιὸ βαθιῆς σκέψεις μας, — ποῦ στὸ τέλος ἀνακαλύπτομε πῶς ἦσαν καὶ ἡ πιὸ ἀπλὴς — παρ' ὅταν κάποτε μᾶς ὠθήσει τὸ ἀτομικὸν μας συμφέρον· ἐκεῖνο ποῦ μᾶς ἀνοίγει τὰ μάτια.
- 15 Ἡ χαριτωμένες ἀπόψεις, ἡ γραφικὴς στάσεις, τὰ παθητικὰ λόγια, ἀρμόζουσιν στὰ ἀνήσυχα πνεύματα. Ἡ ὀδυνηρὴ σύγκρουσις μὲ τὴν πραγματικότητα — σύγκρουσις ποῦ εἶναι μητέρα τῆς ἔμπνεύσεως — ἔχει πάντα ὡς ἀποτέλεσμα τὴν περιφρόνησι τῶν τέτοιων ἐκδηλώσεων. Τὸ πνεῦμα ποῦ πράγματι ἐνεβάρθυσε εἶναι θετικὸν καὶ ἀπλό.
- 16 Ἡ στιγμή τῆς ἔμπνεύσεως εἶναι ἡ στιγμή τῆς

συγκρούσεως μὲ τὴν πραγματικότητα ἢ στιγμὴ τοῦ πραξικοπήματος. Ἡ ἔμπνευσις ὅμως διαπιστώνεται σαφῶς, φανερόνεται ὡς ἔμπνευσις μὲς στὴ συνείδησι, πολὺ ἀργότερα. Ἀπαιτεῖται γι' αὐτὸ μιὰ δλόκληρη, ἤρεμη καὶ βαθμιαία ὀργάνωσις τοῦ πνεύματος γιὰ νὰ τῆς δώσει τὴν ἔκφρασί της, ἕξ αἰτίας ποῦ κάθε βίατη σύγκρουσις ἐπιφέρει στὴν ἀρχὴ κάποιο ἕλιγγο στὸ πνεῦμα.

17 Ἐσχωρίζω δυὸ βαθμοὺς στὴν ἔμπνευσι :

α) Ὁ πρῶτος εἶναι ἐκεῖνος τῆς περισυλλογῆς, τῆς διαλογῆς, τῆς ἀφομοιώσεως τῶν ἀπαιτουμένων στοιχείων, γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς **ἀπλῆς ιδέας**. Κάποια στενότης πνεύματος, ἀναγκαία, χαρακτηρίζει αὐτὴν τὴν περίοδο καὶ κάμνει τὸ πνεῦμα ν' ἀπορρίπτει, ν' ἀποκρούει καὶ νὰ ἀναιρεῖ κάθε τι ποῦ δὲν εἶναι σὲ θέσι ν' ἀφομοιώσει ἢ ποῦ δὲν τοῦ εἶναι μιᾶς ἄμεσης χρησιμότητος.

Ἡ ἀπόλυτη αὐτὴ σίσις, ἂν κρατήσῃ πολὺ, κάμνει ὥστε νὰ στρέφεται κανεὶς διαρκῶς γύρω ἀπὸ τὸν ἴδιο κύκλο καὶ ν' ἀναμασᾷ διαρκῶς τὰ ἴδια πράγματα.

β) Κατὰ τὸ δεύτερο στάδιο, ἐκεῖνο ποῦ κυβερνᾷ, εἶναι ἡ ιδέα τῆς εὐρύσεως ἢ ἀνάγκη καινούργιων ὀριζόντων γίνεται περισσότερον αἰσθητῆ, ὁπότε δὲν διστάζει κανεὶς νὰ βραδίσει ἐπάνω σὲ ξένους ἀγροὺς γιὰ νὰ βρεῖ διέξοδο σὲ νέα ἐδάφη, ἀκαλλιέργητα, καὶ νὰ γονιμοποιήσῃ. Τὸ στάδιο αὐτὸ γενικῶς χαρακτηρίζει ἢ ἐπιθυμία τῆς πληθύνσεως τῶν γόνιμων ἀπόψεών μας ἐπὶ τῆς πραγματικότητος. Τὸ πνεῦμα αἰσθάνεται σὰν νὰ ἐκσφενδονίζεται σὲ νέες σφαῖρες δράσεως. Ἐπὶ πλέον καὶ πλέον πέρνει συνείδησι πῶς εἶναι μιὰ ἀρχὴ παλαίουςα ποῦ ἀφομοιώνει καὶ συγχρόνως δυναμόνει ἀφομοιόνοντας μιὰ ἐνέργεια ποῦ ὅσο πιὸ πολὺ δρᾷ τόσο καὶ ἐλεύθερη γίνεται, καὶ πῶς ἡ πραγματικότης εἶναι πιὸ πλούσια ἀπ' ὅτι φαντάζεται κανεὶς.

18 Ἡ ζωὴ μας πρέπει νὰ ἐξελλισσεταὶ σὰν μιὰ συνεχῆς ἔμπνευσις σὰν μιὰ σκέψις μοναδική, ποῦ συνεχίζεται, διασαφηνίζεται, πιστοποιεῖται μέσα ἀπὸ τὴν ποικιλία τῶν ἀναπτύξεών της. τῶν ἀντιθέσεων, τῶν ἐξάρσεων, τῶν μεταπτώσεών της ἀκόμη.

(Κεφάλαιον τῆς Δυνατῆς Ζωῆς)

Γ. ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ